

Felles fokus: Forebygging av alvorlige dyrevernsaker

Forfatter

Erica Hogstad Fjæran, NSG

Sammendrag

Tid om anna kan vi se i media omtale av alvorlige dyrevernsaker i landbruket. Det er lett å la seg påvirke av slike hendelser. Nyhetsinnslag med bilder av forsømte, skadde eller døde dyr gjør inntrykk på de aller fleste oppslaga skaper furore og engasjement på dyrenes vegne. Samtidig må vi huske at det kan være lett å overse en viktig og sårbar faktor i «regnestykket» - nemlig bondens psyke, velferd, trivsel og livssituasjon.

Publisert

2015

Referanse

Sau og Geit 6/2015

Utskriftsdato

31.07.2021 www.fag.nsg.no

Felles fokus:

Forebygging av alvorlige dyrevernsaker

Tid om anna kan vi se i media omtale av alvorlige dyrevernsaker i landbruket. Det er lett å la seg påvirke av slike hendelser. Nyhetsinnslag med bilder av forsømte, skadde eller døde dyr gjør inntrykk på de aller fleste - oppslaga skaper furore og engasjement på dyrenes vegne. Samtidig må vi huske at det kan være lett å overse en viktig og sårbar faktor i «regnestykket» - nemlig bondens psyke, velferd, trivsel og livssituasjon.

Faglaga og de andre landbruksorganisasjonene ønsker å jobbe for å unngå slike tragiske saker. Dette vil de gjøre ved å rette fokus på forebyggende arbeid, for å unngå alvorlige dyrevernsaker.

Dyrevelferd i Norge

Det norske landbruk har satt seg ambisiøse mål; å prioritere dyrevelferd høyt. De fleste organisasjonene i dag

har vedtatt formuleringer om god dyrevelferd. Vi har ei relativt ny dyrevelferdslov, fra 2010, og forbrukerne uttrykker i økende grad bevissthet knyttet til leveforhold og velferd for produksjonsdyra.

Dagens arbeid med dyrevelferd retter lite fokus på menneskene, ei heller på forhold som påvirker dyreeiers evne til å gi dyrene godt stell. Mediebildene som tegnes er ikke alltid nyanserte og helhetlige. Bak enhver historie ligger et element av en menneskelig krise som har ringvirkninger for dyrehold og drift.

Dyretragediers opphav

I rapport fra Mattilsynet (2008) omtales årsaker til dyretragedier slik: «Den klassiske dyretragedien utløses ofte av at en normalt velfungerende dyreholder opplever en alvorlig krise som gjør at evnen til å utføre daglige gjøremål i dyreholdet nedsettes eller opphører. Slike tilfeller av funksjonssvikt kan være forårsaket av psykisk eller fysisk sykdom eller overbelastning, rusmisbruk, m.v.»

Mange av disse sakene har en for-

historie på minst 6 måneder, og svært få er helt akutte. Hendelsesforløpet kan ha bakgrunn i forhold knyttet direkte eller indirekte til drifta, til familiære omstendigheter eller hendelser, depresjon, økonomi, sosiale forhold, ensomhet, etc. Listen er variert og lang, og det er viktig å huske at også superbonden er et menneske - slik vi alle andre er. De fleste mennesker opplever utfordringer, uforutsigbare situasjoner, konflikter og kriser, på et eller annet tidspunkt i livet.

Desto viktigere blir det at landbruket utarbeider et system eller verktøy som fanger opp ulike signaler, før situasjonen får utvikle seg til en dyretragedie. Ingen ønsker at dyr skal ha det vondt, at de skal neglisjeres eller lide – aller minst bøndene selv. Husdyrhold er et stort ansvar som de aller fleste bønder håndterer på en god måte, men det krever kompetanse og trygge rammer på den enkelte gård. Når deler av dette samspillet forstyrres, er det viktig at næringa har verktøy og samarbeidspartnere som husdyrbrukeren kan lene seg til for å få

hjelp. Et hjelpeapparat som både kan forebygge og håndtere slike krisesituasjoner.

Et samlet landbruk

Med utgangspunkt i dette har bonde-, landbruks- og husdyrrelaterte organisasjoner møttes i et felles forum for å diskutere forebygging av alvorlige dyrevernsaker. Organisasjonene er: Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit, TINE, Nortura, Norske Landbruks-tenester, Norges Pelsdyrslag, Norsvin, Animalia, Mattilsynet, TYR, Norsk Landbruksrådgivning, Fellskjøpet, GENO, Matmerk, Landbruksdirektoratet og Bedriftshelsetjenesten. Blant disse er det mange aktører og ledd gjennom næringskjeden som er i kontakt med bonden, og som i utgangspunktet har muligheter for å oppdage unormale hendelser. Utfordringen ligger ofte i å få etablert et konkret system som fanger opp signalene raskt nok, slik at det kan tas grep for å hjelpe bonden, samt redusere risikoen for en potensiell tragisk hendelse.

Ved det innledende møtet i juni 2015 presenterte samtlige organisasjoner sine tiltak og verktøy for forebygging av alvorlige dyrevernsaker. Alle har et mål om en nullvisjon når det gjelder dyretragedier. Utover dette har aktørene vurdert egne system (rådgiverapparat/data/kontakter) og hvilke muligheter som eksisterer for oppdagelse av potensielt kritiske situasjoner knyttet til dyrehold.

Psykisk helse og forebygging

Norges Bondelags initiativ til arbeidsmøter knyttet til alvorlige dyrevernsaker bygger på sammenhengen mellom bondens psykiske helse og dyrevelferd. Det er viktig å legge vekt på arbeid som styrker bondens psykiske helse. Samtidig bør det fremmes en kultur hvor det er naturlig å støtte hverandre og være åpen overfor andre når man ikke har det bra.

Bedriftsoverlege Laila Torp fra Bedriftshelsetjenesten presiserte at det dessverre ofte er skam knyttet til problemer innen psykisk helse. Dette gjelder uansett arbeidstilknytning, og det er viktig at tematikken ufarliggjøres.

Ivaretagelse av psykisk helse, åpenhet og god dialog kan forebygge og forhindre dyretragedier. Det er viktig at bønder er klar over og benytter seg av sosia-

le og faglige nettverk samt støttetiltak fra næringa og tilknyttede organisasjoner. For øvrig er det nyttig å vite at Bedriftshelsetjenesten er tilgjengelig for alle, uansett medlemstilhørighet.

Dyrevelferd i NSG

God dyrevelferd er viktig for NSG og er stadfestet i organisasjonens strategiplan. God dyrevelferd er en forutsetning for vår visjon om fornøyde småfeholdere. Tradisjonell beitebruk bidrar til utøvelse av naturlig atferd og lavt smittepress blant dyrene, som i sin tur medfører en rekke positive ringvirkninger for dyrenes helse og velferd, kjøttkvalitet, landskapspleie og utnyttelse av norske førressurser.

For å oppnå god dyrevelferd må bonden ha det bra, og for å vedlikeholde denne balansen har NSG ulike verktøy, tiltak, tjenester og prosjekt som det er praktisk å være kjent med:

- Kontinuerlig kompetanseutvikling og -utveksling innad i organisasjonen og sammen med øvrige landbruksaktører, som sørger for at medlemmene får best mulig informasjon og orientering. Det er viktig at informasjonsflyt, kontakt og kommunikasjon foregår på lavterskel nivå, slik at alle har mulighet til å benytte seg av den.
- Rådgivertjenesten har bred kunnskap og tilgjengelig kompetanse på flere felt knyttet til dyrevelferd.
- I NSGs fagdatabase (i samarbeid med «Småfeprogrammet for fjellregionen» i regi av Fylkesmannen i Hedmark) er kunnskap gjort tilgjengelig for samtlige av fagområdene knyttet til organisasjonen. Her finnes også et eget tema om dyrevelferd.
- Kurs, møter og seminar i regi av NSG sentralt, fylkeslag og lokallag gir holdepunkter for kontakt, oppdateringer, nyheter og kompetanseutveksling.
- Gjennom FKT-prosjektet knyttes NSG opp mot faglagene. Samarbeidet setter fokus på forebyggende og konfliktdependende tiltak i forbindelse med rovvilt og sau, og organisasjonene jobber intensivt for å verne om landbrukets og beitenæringas interesser i utmarka.
- I august 2015 ble det avholdt miniseminar om psykisk helse og rovvilt i regi av faglagene, NSG og Norsk Landbruksrådgivning HMS (omtalt i Sau og Geit nr. 5/2015). Seminaret

God kontakt mellom dyreholder og dyr gir også god dyrevelferd.

tok for seg beitesesongens rovviltutfordringer, og bønder delte av personlige erfaringer relatert til denne problematikken.

NSG understreker i tillegg viktigheten av å ta vare på hverandre. Næringa og medlemmer oppfordres til å opprette og ivareta åpne og sosiale nettverk hvor man kan snakke om utfordringer. Å vite at du vil bli møtt med forståelse, respekt og sympati blant medbønder kan være utslagsgivende i en krisesituasjon.

Veien videre

Første steg er tatt, og organisasjonene har foreløpig møttes til to konstruktive møter om forebygging av alvorlige dyrevernsaker. Bevisstgjøring relatert til egen kompetanse i form av tiltak og verktøy er kartlagt, og dette har vært en viktig faktor i startgropen. Nå står øvrig samarbeid for tur, hvor bruk av møteforumet kan fungere som katalysator i forhold til framtidige, forebyggende tiltak og samarbeid knyttet til bønderes helse og dyrevelferd.

Av Erica Hogstad Fjæran

Vokterhunder

Pyreneervalper etter sunne, friske foreldre til salgs kr 12 000,- Valpene blir sosialisert på sau fra ca 5 ukers alder.

For mer info om kullet se **www.kilago.no** eller ta kontakt på tlf. 924 45 223